

Llegim? Estellés?

2024
Guia didàctica

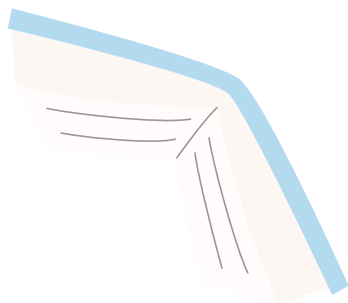

Any Vicent
Andrés Estellés

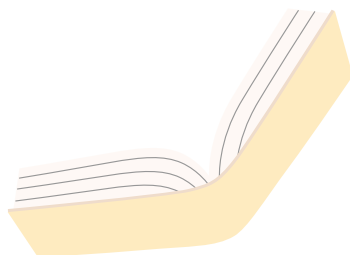

© Fundació Bromera per al Foment de la Lectura, 2024
Amb la col·laboració de: Ministeri de Cultura, La Direcció General del Llibre,
el Còmic i de la Lectura i Associació Cent d'Estellés

ÍNDIX

SABIES QUE?	04
Dia del Llibre Infantil i Juvenil	05
Dia del Llibre i dels Drets d'Autoria	06
Dia del Llibre Valencià	07
VICENT ANDRÉS ESTELLÉS	08
Temes i Propostes didàctiques	09
Amor	09
Mort	10
Territori	12
Estellés, periodista	14
Empremta	16
Narrativa	16
Poesia	18
Teatre	19
Música	20

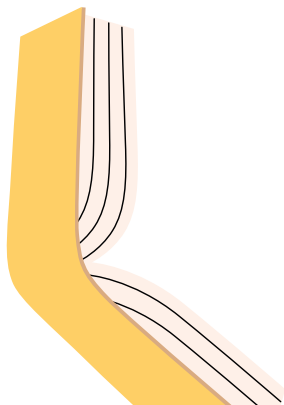
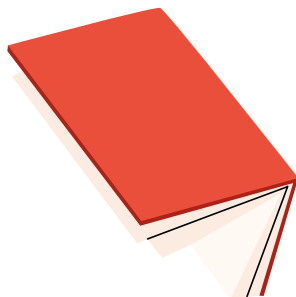

SABIES QUE...?

Al llarg de l'any se celebren, tant a escala nacional com internacional, un grapat de dies especials sobre un tema determinat. El motiu és donar a conèixer una matèria determinada amb més profunditat i augmentar la consciència sobre aquesta.

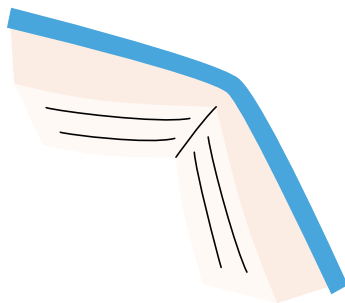
Alguns dels dies més coneguts són el Dia de la Pau, el de la Natura-lesa o el de la Poesia. També n'hi ha d'altres que no ho són tant, com el Dia Mundial Sense Mòbil o el Dia Internacional de la Llengua Ma-terna. Nosaltres, ara, ens centrarem en dos que se celebren al llarg del mes d'abril i són molt especials.

DIA DEL LLIBRE INFANTIL I JUVENIL

2 D'ABRIL

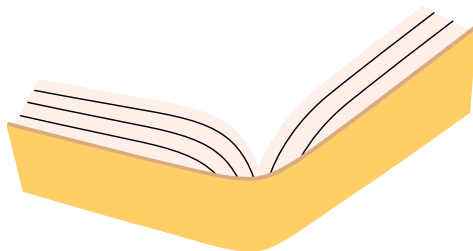
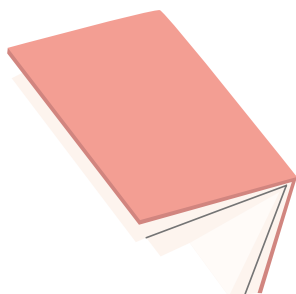
El primer és el 2 d'abril, Dia Internacional del Llibre Infantil i Juvenil. L'Organització Internacional del Llibre Infantil i Juvenil (IBBY) va proposar aquest dia per a commemorar el naixement de Hans Christian Andersen, l'escriptor danès que es va fer conegut i popular arreu del món precisament per haver escrit històries per a xiquets i xiquetes.

DIA INTERNACIONAL DEL LLIBRE I DELS DRETS D'AUTORIA

23 D'ABRIL

El segon és el 23 d'abril, Dia del Llibre i dels Drets d'Autoria. Aquesta data es va triar per a commemorar la mort de diversos escriptors, com ara Miguel de Cervantes, William Shakespeare i Josep Pla, entre altres. L'objectiu d'aquesta efemèride és promoure la lectura, la indústria editorial i la protecció de la propietat intel·lectual amb la defensa dels drets d'autoria.

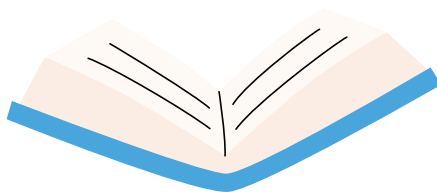

PER ÚLTIM...

20 DE NOVEMBRE

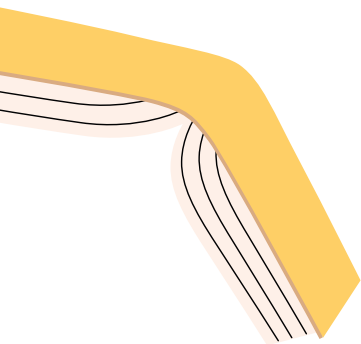
Caldria ressaltar també el dia 20 de novembre perquè en eixa data celebrem el Dia del Llibre Valencià. En aquesta ocasió, la festa coincideix amb la primera edició a València, l'any 1490, de l'obra narrativa més important de tota la nostra literatura clàssica: Tirant lo Blanc. La va escriure l'escriptor valencià Joanot Martorell i es considera una de les novel·les més rellevants de la literatura universal.

VICENT ANDRÉS ESTELLÉS

«És el fill del forner, que feia versos.»

Vicent Andrés Estellés, el poeta de Burjassot, és un dels escriptors valencians més importants de la història; de fet, és el principal poeta valencià després d'Ausiàs March. Enguany celebrem el centenari del seu naixement, així que et proposem conèixer-lo un poc més. T'hi apuntes?

TEMES I PROPOSTES DIDÀCTIQUES

Saps quins són els temes que més va tractar als seus poemes?
T'oferim un tast d'ells i diverses propostes per a gaudir del poeta.

AMOR

Busca una cançó que expresse l'amor d'una forma semblant a com
ho fa Estellés en aquest poema.

No he desitjat mai cap cos com el teu.
Mai no he sentit un desig com aquest.
Mai no el podré satisfer -és ben cert.
Però no en puc desistir, oblidar-te.
És el desig de la teua nuesa.
És el deig del teu cos vora el meu.
Un fosc desig, vagament, de fer dany.
O bé el desig simplement impossible.
Torne al començ, ple de pena i de fúria:
no he desitjat mai cap cos com el teu.
L'odi, també; perquè és odi, també.
No vull seguir. A mamar, tots els versos!

L'engan coneix

MORT

Tria un dels dos poemes i fes una tira còmica a partir del que conta Estellés al poema.

D'un en un se n'isqueren els difunts,
calladament, entre les tombes gràvides,
i es concentraren a la porta del
cementeri, amagant-se entre els xiprers,

i circulaven entre els morts consignes,
subversives consignes ben xifrades,
mentre esperaven l'arribada de
l'enterrament del metge. Però el metge,

dins el taüt, es va apercebre, amb pànic,
de la proximitat del cementeri
i la subversió d'aquells clients,

i amb els peus i amb els punys trencà la tapa
i se n'anà corrents entre les vinyes,
i no parà fins arribar a Nàquera.

El gran foc dels garbons

*Em posareu entre les mans la creu
o aquell rosari humil, suat, gastat,
d'aquelles hores de tristesa i por,
i ja ninguna amenitat. Després*

*tancareu el taüt. No vull que em vegem.
A l'hora justa vull que a Burjassot,
a la parròquia on em batejaren,
toquen a mort. M'agradaria, encara,*

*que alguna dona del meu poble isqués
al carrer, inquirint: «¿Que qui s'ha mort?»
I que li donen una breu notícia:*

*«És el fill del forner, que feia versos.»
Més cultament encara: «El nét major
de Nadalet.» Poseu-me les ulleres.*

El gran foc dels garbons

TERRITORI

Aquest és un dels poemes més coneguts d'Estellés.

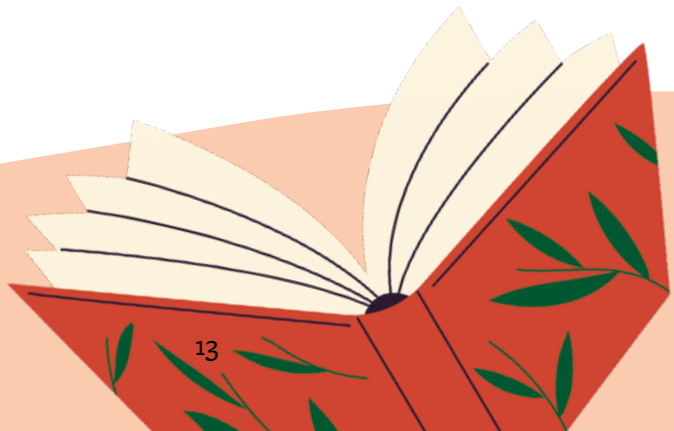
Compara el missatge que expressa amb els que apareixen en les cançons de Zoo i Esther que trobaràs en YouTube. Busca després a les xarxes l'etiqueta #anyestellés2024 i expressa la teua opinió sobre els fets que s'hi exposen.

Assumiràs la veu d'un poble,
i serà la veu del teu poble,
i seràs, per a sempre, poble,
i patiràs, i esperaràs,
i aniràs sempre entre la pols,
et seguirà una polseguera.
I tindràs fam i tindràs set,
no podràs escriure els poemes
i callaràs tota la nit
mentre dormen les teues gents,
i tu sols estaràs despert,
i tu estaràs despert per tots.
No t'han parit per a dormir:
et pariren per a vetlar
en la llarga nit del teu poble.
Tu seràs la paraula viva,
la paraula viva i amarga.
Ja no existiran les paraules,
sinó l'home assumint la pena
del seu poble, i és un silenci.
Deixaràs de comptar les síl·labes,
de fer-te el nus de la corbata:

seràs un poble, caminant
entre una amarga polseguera,
vida amunt i nacions amunt,
una enaltida condició.

No tot serà, però, silenci.
Car dirà la paraula justa,
la diràs en el moment just.
No diràs la teua paraula
amb voluntat d'antologia,
car la diràs honestament,
iradament, sense pensar
en ninguna posteritat,
com no siga la del teu poble.
Potser et maten o potser
se'n riguen, potser et delaten;
tot això són banalitats.
Allò que val és la consciència
de no ser res si no s'és poble.
I tu, greument, has escollit.
Després del teu silenci estricte,
camines decididament.

Llibre de meravelles

ESTELLÉS, PERIODISTA

Estellés també era periodista. Va treballar molts anys al periòdic «Las Provincias». En alguns dels seus poemes s'aprecia la veu del cronista del poble que vol reflectir el que ha vist. Fes com ell. Anota successos actuals i escriu un poema parlant d'ells. Et deixem un exemple del gran poeta de Burjassot perquè t'inspires:

El dia quatre de setembre faré cinquanta anys
això no es res, maco.
vostè encara es jove.
cinquanta anys no volen dir res.
no vol dir res.
vol dir els camions de estraperlo.
vol dir la sang indignament vessada.
vol dir el pa i l'oli escassos.
vol dir precarietat.
vol dir la jove conscientment palpada en un cine
i pagada amb un pastís.
vol dir un ull més gran que el altre com un horror
petrificat.
vol dir els amor precaris.
vol dir un quall de sang en una gola seca.
vol dir la moral a cavall i a peu.
vol dir anar a missa i rebre la comunió
i que et segellen un paper on diga
que has anat a missa i has rebut la comunió
per tal de cobrar el sou.

vol dir les llargues cues el poal de carbó.
vol dir els homes captius els homes afusellats.
vol dir els afronts.
vol dir les cauteles.
vol dir el llit de matrimoni comprat de segona mà.
vol dir passar per tot per tal de tenir un sou
vostè mana senyor.
vol dir les vitamines que no es troben enlloc.
vol dir els dies executats sumàriament.
vol dir l'horror.
vol dir un litre d'oli de ricí.
vol dir la manca d'estudis i si vols estudiar per a rector
podríem fer alguna cosa.
vol dir Isabel jove i terriblement vella amb el cànter
de l'aigua pujant tota una escala.
vol dir la fam.
vol dir que no hi ha llibertat i que no et faces il·lusions, eh.

Sí, ben mirat som joves.
n'hi ha de més vells que nosaltres i tenen vint anys a penes.

Versos per a Jackeley

EMPREMTA D'ESTELLÉS EN L'ACTUALITAT

Estellés continua viu. Només cal veure la seua empremta en els principals gèneres literaris. Ací et deixem alguns exemples:

NARRATIVA

«**No hi havia a València**», Mercè Climent.

Ed. Sembra Llibres.

A *No hi havia a València...*, Mercè Climent ens ofereix, amb l'empatia i la força que la caracteritzen, una poderosa novel·la que ens convida a explorar les identitats i els gèneres amb la ment i el cor ben oberts. Una història escrita en paper que ajuda a entendre que hi ha vida més enllà de la immediatesa de les xarxes i les pantalles. Un llibre que naix d'un dels poemes més bells de la nostra literatura per estirar el fil de totes les maneres d'estimar que conviuen als carrers de la València actual.

«**Quan deixàvem de ser infants**», Gemma Pasqual i Escrivà.

Ed. Barcanova.

Aquest llibre fa una mirada a la infantesa viscuda amb el poeta valencià més notable del segle XX: Vicent Andrés Estellés (1924-1993). És un llibre intimista narrat amb sensibilitat i lirisme. Miquel Pons, protagonista de la novel·la, s'assabenta de la mort del poeta des de París, on treballa com a actor. La notícia de la desaparició de l'amic, tot i que esperada, no deixa de ser dolorosa. De mica en mica, els records més íntims i amagats li retornen a la ment, nítids com el primer dia, i evoca els anys d'infantesa.

POESIA

«**La vida contada a un nen del veïnat**», Vicent Andrés Estellés.
Ed. Andana.

La vida ens era una sorpresa, una granota viva a la butxaca... així brolla la vida de la poesia de Vicent Andrés Estellés (Burjassot, 1924 - València, 1993). Amb els seus versos podem assaborir els xicotets plaers de cada dia, com menjar-nos un pimentó torrat o olorar el pa acabat de coure. Però, també ens endinsa en l'amor i la mort, perquè formen part de la vida.

Aquests poemes són un cant a la gent del carrer, al país, a la terra, a la nostra llengua. *La vida contada a un nen del veïnat* és l'antologia del gran poeta especialment apropiada per als més menuts i, també, per als qui encara gaudeixen de la il·lusió per la infantesa, de la sorpresa per la vida.

TEATRE

«Un entre tants»

Cia. Perros Daneses.

Un, entre tants i, això no obstant, algú únic, algú capaç de fer vibrar el poble valencià amb un només dels seus versos.

Aquest espectacle tracta d'abastar la figura de l'immortal Vicent Andrés Estellés com a intel·lectual tot i recuperant el seu vessant més simbolista, abordant-lo des d'un teatre contemporani.

«Vicent Andrés Estellés. Mural del teu poble»

Cia. Círculo de tiza de Burjassot.

Es un documental teatral, en un to alegre i festiu que pots trobar en YouTube. Un espectacle homenatge al poeta del poble, el valencià Vicent Andrés Estellés.

«Poseu-me les ulleres»

Cia. Teatre Micalet

Un espectacle basat en la vida i obra de Vicent Andrés Estellés, dirigit per Pep Tosar. Amb Enric Juezas, Miquel Gil, Joan Peris, Pilar Almeria i Isabel Anyó.

El teatre ha sigut, i continua sent, una de les vies més potents per fer arribar la veu d'Estellés a noves generacions. Diverses companyies han portat als escenaris la seua paraula amb mirades diverses, però sempre fidels a l'esperit del poeta: directe, emotiu i profundament arrelat al poble. Aquestes propostes teatrals no només reten homenatge a la seua figura, sinó que la reinterpreten, la fan present i la connecten amb el públic d'una manera viva i actual.

MÚSICA

Anys després de la mort del poeta valencià Vicent Andrés Estellés, els seus versos continuen ressonant arreu del territori. Estellés va dedicar la seva vida a la poesia, des de les seues primeres publicacions, com *Ciutat a cau d'orella*, fins a *Llibre de meravelles*, el seu poemari més conegut, on descriu la València de la postguerra. Els seus poemes s'han convertit en peces combatives i universals, com demostren les nombroses generacions de músics que han posat melodia a la considerada «veu del poble».

Des del seu amic Ovidi Montllor fins al rap feminista de Pupilles, molts artistes han volgut reivindicar la seva figura i homenatjar-lo a través de la música. Ací en teniu un recull:

«Els amants» - Ovidi Montllor

Una de les interpretacions més icòniques d'Estellés. Ovidi Montllor recita amb emoció i força aquest poema, convertint-lo en un himne de l'amor senzill i autèntic.

«Amor i amor» - Paco Muñoz

Paco Muñoz transforma els versos del poeta en una cançó carregada de sensibilitat i dolçor, exaltant l'amor en totes les seues formes.

«Sonata d'Isabel» - Pau Alabajos

Pau Alabajos porta la poesia d'Estellés a un terreny més íntim, amb una melodia suau que acompanya la història evocadora d'Isabel.

«Assumiràs» – Bertomeu

Un crit de reivindicació i identitat, en el qual Bertomeu posa música a un dels poemes més combatius d'Estellés, i ens convida a assumir la pròpia història i llengua.

«Soledat» – Xavi Sarrià i Berri Txarrak

Aquesta col·laboració entre Xavi Sarrià i Berri Txarrak aporta una energia intensa al poema, combinant la força del *rock* amb la profunditat dels versos d'Estellés.

«Camals mullats» – La Gossa Sorda

Amb el seu estil inconfusible, La Gossa Sorda converteix aquest poema en una cançó vibrant i plena de ritme, carregada de nostàlgia i esperança.

«Quan caminàvem» – Aspencat

Una adaptació que fusiona la música electrònica i el *reggae* per recordar temps passats i somiar amb un futur millor, sempre amb la poesia d'Estellés com a guia.

«La vida sense tu» – Obrint Pas

Amb la seua característica barreja de *rock* i sons tradicionals, Obrint Pas ret homenatge al poeta amb una cançó emotiva que parla de la pèrdua i la memòria.

«De Burjassot a tu» – Atupa i Borja Penalba

Un viatge sonor des de la ciutat natal d'Estellés fins als cors de tots els que l'estimen, amb una interpretació moderna i reivindicativa.

«Gresca» – Pupil·les

L'esperit combatiu i feminista de Pupil·les es fusiona amb la poesia d'Estellés en aquesta peça enèrgica, que actualitza el seu llegat per a noves generacions.

Llegim ? Estellés !

Campanya organitzada per:

Amb la col·laboració de:

